Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

● № 11 (7084). ● 1991 сыл. Тохсунньу 24 күнэ. Чэппиэр ● Сыаната 8 харчы.

Райсовет президиумугар

БИРИЭМЭ БЭРЭБИЭРКЭЛИЭ

Райсовет президиумун тохсунньу 21 күнүгэр буолбут мунньаҕар оройуонна кинигэ, библиотеканы уонна Культура дьиэтин биир кииннэ, салалтаҕа түмэн үлэлиир Сынньалаҥ дьиэлэрин тэрийии туһунан боппуруос дьүүллэнилиннэ.

Боппуруоһу туруорааччы райсовет культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ Т. Л. Тарасов культура тэрилтэлэрин структураларын уларытыы тоҕо наада буолбутун маныктарынан быһаарда.

Тыа сиригэр кулууп, библиотека уонна кинигэ үлэһиттэрэ биир таһаҕаһы, куба, рак уонна сордоҥ курдук, үһүөн үс аҥы тардаллар, биир сыалга-соругга түмсэн, биир күүһүнэн үлэлээһин кыаллыбата. Культура дьиэтин директора бэйэтэ бас билэн хаһаайыннаары, дьаһайара букатын кыра. Тобохтоҥ принцибинэн хааччыллан олорбут культура тэрилтэлэрэ кордоһоочу усулуобуйатыгар үлэлээн кэллилэр. Ол да иһин материальнай, техническэй база мөлтөх, ортота 150 солк. культура үлэһитин хамнаһа үрдээбитэ икки сыл кэриҥэ эрэ буолла, киһилэри материальнай интэриэстээһин кыаллыбат. Үлэһит харчы хантан кэлэрин билбэт, ааҕарта-суоттуурга дьулуһуу көстүбэт. Урукку ортүгэр кулууп атыттар солкообун сорудахтарын (Т. Л. Тарасов этэринэн, патриотическай кэтии, лекциялары аахтарыы, о. д. а. итиэннэ хабааттыылаах культура үлэһитин эбээһинэһэ буолбатах) толорбута.

Структураны уларытыы сити итэҕэстэри туоратарга тирэх буолуохтаах. Үс тэрилтэ холбоһуут коллектива — Сынньалаҥ дьиэтэ бэйэтэ туспа расчетнай счеттаах, бэчээттээх буолуоҕа. Тэрилтэлэр өҥөлөрү оҥоруой, кыра да буоллар, бэйэтин бэйэтэ хааччыныыга суолу тэлиннэҕэ. Баҕар-баҕарыма итиниик усулуобуйаҕа киһи хайдах үлэлиирэ ырыынычы көстүбэ, үлэҕэ интэриэс улаатыаҕа. Үчүгэйдик табыллыннаҕына, Сынньалаҥ дьиэлэрэ бэйэлэрэ хамныкка кыахтаахтарынан идэтийиэхтэрэ. Холобур, билигин Арылаахтааҕы Культура дьиэтэ компьютер-кулууп, Хайахсыттааҕы филармония-кулууп диэн хайысхаланан үлэлиэн эрэллэр. Итиниик структураҕа оройуон 7 Культуратын дьиэтэ, библиотеката уонна киноустановката киирэллэрэ былааннанар.

Иһиттэххэ, барыта сөп тэрээх курдук. Ол эрээри утарсааччы өрүт — кииннэммит библиотечнай система үлэһиттэрэ туохха олоҕуран утарсалларын эмиэ истиэххэ.

Итиниик структураҕа Үөһээ Бүлүү, Алдан оройуоннук культуратын тэрилтэлэрэ эмиэ киирэ сатаабыттара. Үөһээ Бүлүүгэ 9 Сынньалаҥ дьиэтэ тэриллибититтэн сыл бүтэһигэр баара-суоҕа 2-тэ эрэ хаалбыта. Алдаҥҥар сыл ортотугар да тиийбэтэхтэрэ. Национальнай библиотека сүрүннүүр специалиһа Т. А. Жараева этэринэн, бэйэ үлэһиттэрин үлэлэрин уонна оҥоһуллар өҥөлөр иһин төлөбүр нормативтара суохтара, эбээһинэстэр чуолкайдамматахтара төрүөт буолбуттар. Быйылгыттан норуот үөрэҕириитигэр, культура уонна эмп тэрилтэлэригэр дотация улаатар. Ол норуот культуратын, үөрэҕэ ноҕула туһанарыгар кыаҕы улаатыннарыынан салайтарбыта чуолкай. Онуоха биһиги хас биирдии буолар-буолбат бэчээрдэрбит 2-3 солкуобайынан таһыыр, ааҕааччылар үчүгэй кинигэ туһунан саҥааларын харчыга атастаһа кэлэр буоллахтарына, үчүгэйэ суох буолуоҕа.

Сынньалаҥ дьиэлэрэ толору хаһаайыстыбаннай ахсааҥҥа көспөттөр диэн буолар. Ол эрээри кииннэммит библиотекаттан тахсыбыт филиаллар эбиилгиттэн оборудованиенан, кинигэнэн биир киинтэн хааччыллар кыахтара сүтүөҕэ, дуогабарынан сыһыаннаһыы киириэҕэ. Итиниик сыһыаннаһыы кэлэр өртүгэр сиҥ-биир олохтонуохтаах буолан баран, күн бүгүн 7 филиалы ыла охсорго тоҕо тиэтэйэбит? Эксперимент эксперимент курдук аҕыйах да сиргэ ыытан чахчы туһалааҕын дакаастыыр тоҕо табыллыбатый? Дуогабарынан сыһыаннаһыыга киирэхнитинэ, тэйэр-таһар оройуонна бүтүннүүтэ оройуонуга сүктэриллиэҕэ, саҥа кинигэлэри ылыы билиҥҥи курдук эбэһэтэлиэй буолуо суоҕа.

Структураны тосту уларытыы үлэһит идэтийэн үлэлииригэр эмиэ охсорб чуолкай. Онон бу дьону кытта сөбүлэсиһии баар буолуохтаах. Ол бу түгэҥҥэ суох. Ити этэллэр 7 филиалга үлэлиир биир да библиотекарь Сынньалаҥ дьиэтигэр киирэн үлэлииргэ баҕатын биллэрэ илик. Хайыы баҕарар кыра да, улахан да боппуруос демократическай төрүккэ олоҕуран быһаарыллар кэмигэр итиниик быһыыланыы көҥүллэниэ суохтаах. Бэйэтэ расчетнай счеттаах, бэчээттээх, устааптаах тэрилтэ — бу юридическай күүстээх тэрилтэ. Онон киниэхэ киирэн үлэлиэх иһинэ киин устааба чуолкайдык оҥоһуллубут, уопсай дьүүлгэ турбут буолуохтаах. Ол эмиэ суох.

Кииннэммит библиотечнай система директора Д. А. Картузова этиитин ис хоһооно итиниик.

Президиум икки өрүтү истэн баран, саҥаны киллэриини өйүүргэ быһаарда. Онуоха бу үс тэрилтэ холбоһолларын туһунан олохтоох сельскэй Совет быһаарыыта, тэрилтэ устааба ирдэнэллэр. Оттон оройуоҥҥа хас сиргэ Сынньалаҥ дьиэтин тэрийэр туһунан быһаарыыны ылларыгар райсовет культураҕа отделыгар көҥүл бэриллиннэ.

Онон ким сынньалыыр, ким табатын, этэргэ дылы, бириэмэ көрдөрүөҕэ.

М. НИКОЛАЕВА.

Сессия болдьоҕо көһөрүллүннэ

Райсовет президиума народнай депутаттар сүүрбэ бииристиһэ ыҥырыллаах оройуоннааҕы Советтарын уочараттаах бэһис сессиятын ыҥырыы эрдэтээҕи болдьоҕун уларытан, 1991 сыл тохсунньу 30 күнүгэр сарсыарда 10 чаастан ыҥырарга быһаарда.

РСФСР Верховнай Советыгар

МОСКВА. (ССТА). Тохсунньу 21 күнүгэр РСФСР Верховнай Советын үһүс сессията үлэтин саҕалаата. Республика парламенын президиума күннээҕи бэбиэскэҕэ политическай быһыыны-майгыны дьүүллээһини, онуу тиигэ государственнай былаас органнарын уларытыыны, экономическай реформа, социальнай сайдыы уонна рыногга киириигэ граждааннар социальнай көмүскэллэрин, Россия дэриэбинэтин бараҕардыы уонна агропромышленнай комплексы сайыннарыы, правовой реформа боппуруостарыгар 40-тан тахса сокуоннар бырайыактарын уонна уураахтарын дьүүллэһиини киллэрэргэ сүбэлээтэ.

Кылгас дьүүллэһии кэнниттэн күннээҕи бэбиэскэ бигэргэтилиннэ.

Ити кэнниттэн РСФСР-га политическай быһыыны-майгы туһунан дакылааты Российскай Федерация Верховнай Советын Председателэ **Б. Н. Ельцин** оҥордо.

ЛАТВИЯ: СУОҺААҺЫН ХАНТАНЫЙ?

РИГА. (ССТА корр.). Ригаҕа иэдээннээх событиелар сиһилии чуолкайданаллар. Тохсунньу 21 күнүгэр түүн 2 чаас саһыгта правительствоҕа суох «Содружество» радиостанция сыһан иһитиннэрии биэрбитэ, онно, чуолаан, этиллибитэ: «Тохсунньу 20 күнүн киэһэ аҕарыгар куорат киинигэр уулуссаҕа биллибэт дьоннуун ССРС ИДьМ ОМОН-н үлэһитин кэргэнэ уорулунна. Кинини күүһүлээтилэр. Биллибэт дьон телефонунан Бэчээт дьиэтин ылыахалыгар уорбаланан тутуллубут граждааннар босхолонуохтарыгар диэри кини барыта маннык тубаһыаҕа» диэн суобурҕаныылар».

«Содружество» радиостанция иһитиннэриититтэн сылыктыыр буоллахха, ОМОН кырыта харабылы күүһүрдээри Латвийскай ССР прокуратуратын дьиэтигэр киирбиттэр, республика Ис дьыалаларын министерствотын дьиэтиттэн биллибэт дьон ытыалаабыттарыгар түбэспит. ОМОН байыастара хардары уоту аһарга күһэллибиттэр. Кинилэр ИДьМ дьиэтин ылбыттар.

Латвия телевидениета иһитиннэрэринэн, республика премьер-министрэ И. Годманис ОМОН командирын кытта телефонунан кэпсэппит. ОМОН этэринэн ИДьМ дьиэтин хаалларарыгар уонна бэйэтин базатыгар төннөрүгэр быһаарбыттар.

x x x

Ити түүн күтүрҕаннаах түмүктэрэ — 5 киһи өлө (олортон 2-лэрэ милиция үлэһиттэрэ) уонна 10 киһи бааһырда.

Чурапчы сэлиэнньэтин гэр кэтэх ынаҕы сиэмэлиир пуун сабыллар кутталлаах.

СЫЛГА ИККИТЭ ТӨРӨТҮӨХХЭ СӨП

Былырыыҥҥы муус устар ыйга нэһилиэнньэ туруорсуутунан Чурапчы сэлиэнньэтигэр кэтэх ынаҕы искусственнай сиэмэлээһин пуунун үлэҕэ киирбитэ.

Республикатааҕы племхолбоһук көмөтүнэн пуун инструменнарынан, приборларынан толору хааччылыллыбыта. Анал комиссия быһаарыытынан паспортизацияламмыта. Племхолбоһуктан ылаахан сылаһаҕа «Натиск» диэн айширскай боруода атыыр оҕус 100 гранула тоҥ сиэмэтэ атыыланыллыбыта. Хас биирдии ынаҕы сиэмэлээн уулаинарыы иһин 25 солк. төлөбүр олохтоммута. Сүөһүлээхтэр ынахтарын уулаайар диэри сиэмэлэтэ туруохтаахтара. Ол сылтан баран бу маҥнайгы хардыы күүтүллүбүтүн курдук буолбата. Сыл бүтүөр диэри 21 эрэ ынах сиэмэлэннэ. Олортон 19-ха уулаанна.

Ынахтар бары маҥнайгы көҥүйүүлэригэр буоһаабыттар. Манна үлэлиир эдэр техник-осеменатор А. Ф. Попова өссө опыта суох бардаҕына, сиэмэлээбит ынахтарын 100 бырыһыан уулааннарар кыахтаах. Ынаҕы сиэмэлэтэ аҕалыы аҕыйах диэтибит. Сорохтор пууну ыраах сибиргэталлар, сорохтор ынах көҥүйэр бириэмэтин куоттараллар, сорохтор боруода оҕус сиэмэтинэн үөскэтиллибит улахан ньирэй төрүүрүгэр ынах мөһүогүруо диэн сэрэхэччийэллэр, онон түбэһиэх атыыр борооскуларга саптараллар.

Иниҥҥитин маҥнык аҕыйах ынах сиэмэлэнэр буолбатаҕына, бу саҥа тэриллибит пуун сабыллар туруктаах.

Билигин туругунан оройуон киинигэр 455 ынах ынах уонна 300-чэ тыһы тыһыаас тиҥэһэ баар. Онон сөптөөх сиэмэлэнэр контингент баар диэбит.

Сорох дьоннор хотоммутугар кэлэннит сиэмэлээҥ диэн этэллэр. Пуун стационарнай, онуук усулуобуйаҕа үлэлиир кыаҕа суох.

Айширскай боруода Саха сиригэр саҕарданы тэнийиллэн эрэр. Кини Шотландияҕа үөскэтиллибитэ. Америкаҕа, Европаҕа киэҥник тарҕанна. Үүтүнэн атын боруодаларга баһыйтарбат, оттон арыыны биэрэринэн, аһылыгын төлүйүүтүнэн олохтоох боруодалартан лаппа ордук. Үүтүн сыата 4,2—4,7 бырыһыан. Биһиги усулуобуйабытыгар суукка 18—20 кг үүтү биэрэр кыахтаах. Төрүөҕэ олохтоох боруода ынах төрүөҕүн курдук 28—32 кг. бөҕө-таҕа уйгуохтаах, сөп түүлээх, кыһыны ыҥыйга усулуобуйаҕа тулуурдаах.

Төрүөҕү ылыыга ынах хайыы көҥүйбүтүн чопчу билии улахан оруоллаах. Оройуон совхозтарын опыттаах осеменатордара маны үчүгэйдик билэр, бириэмэтигэр таба туһанан буоланнар, сыллата үрдүк көрдөрүүлэнэллэр. Холобур, 100 ынахтан 97—98, ардыгар 100 да ньирэйи ылаллар.

Ынах көҥүйүүтэ үөһүгэр киэһэ эбэтэр сарсыарда биллээччи. Ити 12—15 чаас устата салҕанан барар. Дьиҥнээх көҥүйүүтэ бүппүтүн кэннэ 10—15 чаас буолан баран үоскэҕэ тахсар (овуляция). Бу половой цикл саамай эппиэттээх түгэнэ. Овуляция буолуон иннинэ ынах буоһаабат. Онон уопсай половой кууруутуттан дьиҥнээх көҥүйүүтүн араарар билиэххэ наада. Ити кэмигэ ынах атын сүөһүлэргэ ыттар буолбакка, оҕуска дуу, киниэхэ ыттар сүөһүгэ дуу туран биэриэхтээх. Онон көҥүйбүтэ сарсыарда биллибит ынаҕы киэһэ сиэмэлиир ордук, оттон киэһээҥҥи — сарсыарда. Иккистээн сиэмэлээһин 10—12 чаас буолан баран оҥоһуллар. Оччоҕо овуляция тыа кэмэ таба түбэһэр. Сиэмэлээн баран ынах көҥүйбүтэ аһыыр дьэрэ баайан туруоруллар. Буоһаабатах ынах турута үчүгэй буоллаҕына, көҥүйүүтэ 21—28 хонон-хонон хатыланан иһэр. Ол кэмҥэ эмиэ аһарбакка сиэмэлэтиэххэ наада. Бириэмэтигэр сөпкө түбэһиннэрэн сиэмэлээтэххэ, сылга иккитэ төрөтүөххэ сөп.

Төрөөбүт ынахтар халлаан сылыйыыта массабайдык көҥүйүөхтэрэ. Ол кэмигэ сиэтэн аҕалан пууҥҥа сиэмэлэтиэххэ. Сүөһү боруодатын тупсарыы нэһилиэнньэҕэ этиҥ үүтү дэлэтиигэ улахан суолталааҕын умнумуохха.

В. СОЛОВЬЕВ,
ветврач.

ПЕРСИДСКЭЙ ХОМО ЗОНАТЫГАР СЭРИИ

МЕНА агентство. Пентагон представителигэр сигэнэн, байыаннай дьайыылар саҕаланыахтарыттан үгүс национальностаах күүстэр 21 самолету сүтэрдилэр диэн иһитиннэрдэ. Ол иһигэр 12 американскай, 6 британскай, 2 итальянскай уонна 1 кувейтскай самолеттар киирэллэр. Ити болдьох иһигэр Иракка уонна Кувейка баар байыаннай - стратегическай сыаллары охсууну оҥорууга 7000-тан тахса бойобуой көтүүлэр ыытылыннылар.

x x x

Остоох авиациятын уонна ракеталарын сабыта түһүүлэригэр Ирак хардата мантан инньэ өссө күүстээх буолуоҕа диэтэ Багдад радиотынан Ирак президенэ Саддам Хусейн. Ирак билигигитэ авиационнай, ракетнай уонна муоратааҕы-байыаннай кыахтарын сорок өртүн эрэ туттар уонна хонуу сэриилэрэ дьыалаларын саҕалыы иликтэр диэтэ кини. Саддам Хусейн этэринэн, кини Иерусалимы иилэрэн туран Палестинаны, онуу тээгэ Мекка святынятын, Мединаҕа Мухаммед пророк уйгуоҕун, Голанскай үрдэллэри уонна Ливаны «босхолоторууурга» бигэ быһаарыммыллаах.

x x x

Ирак Саудовскай Аравияҕа баар сыалларга «Скад—скад» кылаастаах 10 ракетаны ыытта диэн Эр-Рияттаах АХШ сэбилэммит күүстэрин представителин сабаҕалааһыннарыгар сигэнэн АП информационнай агентство иһитиннэрдэ. Ракетнай ытыалааһын хаамыытыгар Саудовскай Аравия столицатыгар Эр-Риядка уонна Дахран куорат оройуонугар (ол чугаһыгар АХШ экспедиционнай күүстэрин киин авиационнай командованиета баар) охсуулар оҥоһуллубуннулар. «Пэтриот» ракетаны утарар система ракеталарын көмөлөрүнэн, диэн ыйар АП, 9 иракскай ракеталар түһүллан суох оҥоһулуннулар.

x x x

Ирак дойдуну Ирак оккупациятыттан босхолуур «Кумах куйаарга буурҕа» операция тиһэх сүһүөҕэ саҕаланнаҕына, Кувейка бастакынан кувейтскай чаастар киириэхтэрэ, диэн иһитиннэрдэ ЕАР-га Кувейт посола Абдель Раззак аль-Кандари. 30 тыһыынча кувейтскай байыастар — регулярнай армия саллааттара даҕаны, добровольецтар даҕаны — хонууга бойобуой хапсыһыылар саҕаланыыларыгар толору бэлэмнэр.

(ССТА).

Саха ССР Конституциятын бырайыагын дьүүллэһэбит

Сорохтордуун сөбүлэспэппин

Саха ССР Төрүт Сокуонун бырайыагын дьүүллэһиң кыайан ыытыллан турар, араас санаалар этиллиэхтэр. Олор түмүллэн, бүтэйиктэх бырайыагы күүс-көмө буолуохтара диэн эрэнэ саныыбыт.

Үгүс мөккүөр республикаҕа гражданствоны олохтооһуҥҥа тахсары. Гражданин бырбардыыр бырааптаахтыныс көрүүт итэҕиллээхтэрин бэйэтигэр отчуот, татарынан ордуктаах. Ким Саха ССР гражданинынан буолуохтааҕый? Мин санаабар, республикаҕа 5 сылтан итэҕэйэ суох олорбут, кини сиидиилэтигэр үлэлээн-хамсаан кыһаат кыллэрбит, кини сокуоннарын ытыктыыр, ылыныр киһи гражданин аатын ылыарга бырааптаах. Сорохтор 10 сылынан бырааары гынаахлар, итиниэн ааһара үһүн буолбатах дуо? Хайа киһи 10 сылы быһа республиканы салайыытыттан туора дьиныллиан сөбүй?

Республикабыт аата Якутская-Саха ССР диэн буолбутун астыммат элбэх, наукаҕа да таарҕарыа, бэйэ эт мэбиитинэн да толкуйдаан утарсааччы аҕыйаҕа суох. Мин санаабар, сөптөөх аат, икки бэйэтигэр көрүҥнэр историятыгар хаалбыт ааттар.

Депутаттар республикабытын салайар кыахтара күн-түүн кэҥиир, улаатан иһэр. Оннон депутатскай корпус олус кыраыта барыы өртүгэн маналгыттан көрөн, үҥүгэйдиин толкуйданан сүүмэрдэнэхтээх.

Итиниэхэ, бастатан туран, Саха сиригэр биир Верховнай Советы бас биринэр элбэх национальность олорорбут, үһүн сыллар кыһарганнарыан уйбакка, эстин-сүтэн испит аҕыйах ахсааннаах омуктар бааллара учуоттаныахтаах. Кинилэри дьиҥ-чахчы сирдэтинэн баһарар буолахха, кинилэр тыыныах буолар сайдар иһин охсуһуулары этиигэн-хааныгар бидэхэтэ, айуонгз каада. Билиҥҥи турутунан депутаттарбыт түс бэйэ эрэ оройуонун, тэрилтэтин кыһалҕатын, интэрэһин көмүскүүллэрэ улахан. Оччотугар итэ аҕыйах ахсааннаах дьоннон турбут соҕотох депутат күоллайа иһэллибит буолары тар тэнийэр. Онон мин быһаарга депутаты национальнай ахсааныттан таһаарат буолбакка, территориальнай принцибынэн ылыытарга дьиэчилларга сөбүлэһэбин.

Республикабытыгар кини нааһа кыаттыыра, уоннук национальныы национальнайа улахан араас таалҕынан Президент салайара сиэннэй сөп.

Урукку историческай ааттары тоҥуппэрэн турууну киэҥ далаһыннаахтык ыытыллар. Итиниэн сөптөөх. Баһарга республикабытыгар ыҥыҥинни уттэххэ, Багдарыын Сулбэ «Кыым» хаһыатка суруйуутугар сөбүлэһэбин, эбэ эбиэн сирдэрбит ааттарын докумуоннарга, картаҕа киллэриигэ (араас биллиннэрдэргэ да буалаҕа) нууччалыы хайа түбэһиэх суруйаннар сала да кинаата өйдөөбөт өйгөрөллөр. Итинни тэктэтүөххэ, саханыы суруйуохха эбэтэр орфографиятын бырааббалаларын кытаанахтык тутуһуоххэ. Сорох дьон, народнай депутаттарбытыгар тиийэ, столицабыт аатын уларыттар Туймаада диирин гыныахтар. Итинирэ сөбүлэһэр табыллыбат. Якутскай диэн былыр-былыргыттан киэҥ сирдэргэ биллибит, суруйа-бичикиэ кииррбит аапыыт хаалыахтын.

Республикаҕа «Алмаас фондата, көмүс саппааһа уоннаа алаахтах уп-харчы фондаларра тэрилиэхтэр» диэн этии санаай сөптөөх. Итинниэһии туруула, һар сөп. Саха сирин курдук баай-талым дойдуга олорон баран, кэлэр кэскилбитин отон метарарбыт табыллыбат. Фондалары тэрийии республика инникки сайдыытыгар көмөлөөх буолара саарбаҕа суох.

В. ЕФРЕМОВ.

Халлаанмыт харангарбатын,

РКП райкомун идеологическай комиссията уонна советскай оскуола актива тэрийбит киэҥ ыҥырыылаах «Төгүрүк остуолларыгар» оройуоҥҥа общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүү туһунан кэпсэттилэр. Ону салайан ыыппыт райком иккис секретара А. С. ПТИЦЫНА уонна ис дьыала оройуонааҕы отделын начальнига В. В. АРЖАКОВ республикаҕа уонна оройуоҥҥа общественнай бэрээдэк туругун билиһиннэрдилэр.

Ол кэпсэтиигэ, этэргэ дылы, халлааммыт харангарбата, күммүт өлбөөдүйбэтэ дуо диир дьиксиниилээх санааны үөскэтэр. Ааспыт сылга оройуон үрдүнэн ууга тыһан, тоҥон, бэйэҕэ тиийинэн, киһи илиититтэн, дьаҕыл-өһөөтө түбэһэн 29 киһи олохтон туораата, 137, ол иһигэр 18 оҕо, буруйга оҕустулар. Итэ ҕэс биирдиин түбэлтэ киһи эрэ өлөөр өлбөөбүттэ, киһи эрэ сурэҕин хаайыытаан ыытатта, киһи эрэ ыалгэ тыллаан эрэр өлөөрө буолту көттө... Ким эрэ да буолуо дуо, кинилэртэн хас биирдиилэрэ чопчу ааттарын да этэххэ, кинилэрин-аҕаларын, хаан-уруу аймахтарын да аатталыахха сөп — кинилэр бары биһиги Чурапчыбыт дьоно. Поэт Дмитрий Дьадаев этиитинэн, «күнүстэри күүдэкэр күүтэрэ, харангаҕа хабарҕаны хаһаан тутара» буоллахтарына, хайдах олоруохпутуй, үөрэтэ сылдьыахпытый?

Биирдэ саҥаан бэрдэхэ, общественнай бэрээдэги бөҕөргөтөр туһунан тыл бэрэ кинилэринэ, саахаа бэрэ сыһыаннааҕаанна курдук. Ол эрээри урукку өртүгэр итэ дьиэлэрэтиэтийэ, тирээр суох буолуута элбэх буолан, куһаҕаттан сир өһүөт этэ, бэйэбит да тэрийэх үлэлиэх курдук өрүкүнэһин иһин умулан таалларбыт. Онон биһиги ылар дьаһалларбыт чопчу уонна үчүгэйдик толкуйданыллыбыт буолуохтаахтар, киһиһииин, ымпыайдаах кэбэс киһиэкэ, утуйа таахтыйбах тэһэрэр тэнэн түүлэлэнин ааҕда.

Дьэ итиниэхэ ханнык этиилэр киирдилэр?

А. А. Захаров, Чурапчы сельскэй Советин председателэ, Үөһээ-Бүлүү оройуонун общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ уопутун опытын кэпсээбит улаханнык сэргэтэрдинна. Биһиэхэ 9 участковай милиционер баар буолаары, кинилэргэ 25 эбит. Итиниэн биирэ участковай инспектор, иккиһэ ГАИ курдук үлэлииллэр. Кинилэр дьуһуурустубаҕа тардыыллыбаттар, оннук аналлаах чаас баар. Ол

Инники соруктарын кэпсэттилэр

Тохсунньу 22—23 күннэригэр оройуон культуратын үлэһиттэрин сүбэ мунньаҕа буолан ааста. Мунна оройуон киинигэр киэн, өйдөбүнэтэригэр, культура, библиотека үлэһиттэрэ бары мунньуллар.

Маҥнайгы күн райсовет культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ Т. Л. Тарасова сылааҕы отчуота истиллиннэ. Ол кэнниттэн культура үлэтэ рынок сыһыаннаһыыларыгар киирдэххэ хайдах буолуохтааҕар «Төгүрүк остуол» ыытыллынна. Иккис күн аан дойду балаһыанньатыгар лекция ааҕылынна.

«СО» корр.

ВЕТЕРАННАР ЫЧЧАТ ТУҺУГАР ДОЛГУЙАЛЛАР

«Ыччат» программа бырайыагын дьүүллэһиин болдьоҕо, бырайыакка бэйэтигэр ыйыллыбытынан, тохсунньу 15 күнүгэр бүтүөхтээх этэ. Оттон сэрии уонна үлэ ветераннарын оройуоннааҕы совета бырайыагы тохсунньу 16 күнүгэр, ону даҕаны уочарата суох мунньаҕар, райсовет тэрийэр отделын сэбиэдиссэйэ Г. Г. Попов текси хаһыаттан судургу ааҕан биэрииттэн дьүүллээтэ. Маныык сатамньыта суох быһыык ыырдьаҕастар үһүлүччү суолта биэрэр докумуоннарын оройуон үрдүнэн дьүүллэһиинин эстимматахтарынан быһаарыллар.

—Бу программаны олоххо киллэриини үгүс өртүнэ ыччакка бэйэтигэр итэҕэйиэхтэхпит, кинини эрэмниэхтэхпит, кини эппиэтинэһин үрдэтиэхтэхпит, —диэтэ Р. Р. Абрамов. —Ыччаты киэҥник түмэн сүбэлэспэккэ, өйдөспөккө эрэ итини хайдах ситиһиэххэ сөбүй? Биһиги дьүүллэһиини тэрийээччилэрбит хаһыаты нөҥүө дьүүллэһиини кэриинэн, биирдиилээн ыччаттары кытта кэпсэппиппэр кыгурдаахтылар. Бу аҕыс тутах. Дьүүллэһиини бары участактарга, бириэдьалларга, тэрилтэлэргэ тиийэн, ыччаттары барыларын түмэн мыныахха наада.

Т. С. Кононова, М. Г. Пермякова, Д. С. Камнеев итэ этиини өйөөн туран, салайар үлэһиттэри кытта аҕаан, маннык кэпсэтии, сэгэрһүүннэри кэпэриллэр, тэрилтэлэр ахсын үлэлэрин хайыыһахтыгар, кыахтарыгар олоҕуран чопчу быһаарыыланарын оҥорторорго этии киллэрдилэр. Оттон И. Д. Егоров уонна П. П. Флегонтов, бу бырайыак ыччат сааныыр саҥатын сиэтэ сатаныыр сааллыгар учуоттабатах буолуон бы учуоттабатах буолуон туран. О. А. Дорофеев «Саҥа олох» бочуоттаах «Дойдохтор уонна чахчылара» диэн ыстатыйатын суруйтараан ЫЛКС райкомун алатор бырайыагы тыыннанан биллэрдилэр, эпсиэҕи киллэрэригэр бардылар.

Совет итиннинк биир саҥаҕа түмсэн туран, оройуон Советыгар бырайыагы дьүүллэһиигэ салгыы мантар туһунан этии киллэрэргэ быһаарыннаа. 1991 сыл ветераннар «Ыччат» программаны олохха киллэриигэ күүстээх үлэлэһиилэрин сылынан быһаарыллыан. Ветераннартан кинилэри ахсын кураторы аналыахтара. Кинилэр ыччаттар бырайыагы дьүүллэһиилэрин тэрийиэхтэрэ, салайар үлэһиттэри кытта программаны олоххо киллэрии чопчу былааннарын оҥоруу туһунан сүбэлэһиэхтэрэ, программа олоххо киириитин хонтуруоллуохтара.

Үгүстэр бырайыакка «Ыччат өйө-санаата алдьаныыта, туту да сэнээрбит, туохха да кыһаммат буолуута элбээн иһэр» диэн суруллубутун аҥар сөбүлээбэттэр. «Ыччат правовой өртүнэ административнай итэҕэстээһиннэригэр кэмүскэлэ суох. Юридическай органнар оҕуоха эрэ кыраммат. Ыччат үлэлиир хотоон олорор усулуобуйата итинник итэҕэстэрбил барын хөрдөрбөт дуо? Оттон хамнаһа хайдах?» — итинник санааны Н. В. Слепцов этэ. Тыһы да өйө-санаата алдьаммакатар, тоҕо да кыһаммакка

микова тоттору иллюстрациялаан итэ этиини ытаһалаан биэрдэ. Оттон В. Г. Поисеев эдэрдэр үлэлиир усулуобуйалара ыараханнык үлэни талтааһыныгар утары. Эдэр ыллар ыарахаттары көрсүүлэрин кэбэлиннарнэ уонна сололооһуну утары «атаката» быһаарынан сыаналаан сэмэлэтэ. Кини программаҕа сыбаайба фондатын үөскэтэр туһунан, Советскай Армияҕа бараачылары общественнай атаарыы, эргэлэн кэлээччилэрэ үөрүүлээхтик көрсүү, үлэҕэ үөрэххэ олохтооһун туһунан пууннары киллэрэргэ этэ.

«Ыччат өртүгэр оройуоммут героическай историятын. киэҥ туттан дьоммутун пропагандалыахха, таҥара дьиэлэрин чөлүгэр түһэриэн үтүө сарсын тэрилиэн «Чурапчы колотуккатын» мистэтин ыччат сылдьар, ытыктыыр миэстэтин оҥоруохха, оҕо литэрэтуурата сибэхтэрин бөҕөргөтүөххүй», —диэтэ М. Г. Пермякова. Оттон Т. С. Кононова оройуоҥҥа «Оҕуга уһаһа» оскуолатын тэриллибитин, 10 чинэдиикэнин атын оройуоннарга кинилэри туругун кытары сэбэстэр, саха культуратын, искусствотын ыччат ортотугар пропагандалыыр сыалыгар туһунан кэпсээтэ. Кырдьык даҕаны, программаҕа киирэрэхтэрин сөптөөх идеялар эбэт этиллэр.

Бу информацияҕа автора, бэйэтин «Төһөнөн чопчу — соччонон ыраас», тииллэр» диэн ыстатыйатыгар бырайыак I салаатын аҕыс саҕалыы суруйарга эппиэти санаан туран, итэ салааҕа маннык пууннары киллэрэргэ этэ:

1. Үөрэнээччилэри VIII кылаастан саҕалаан тыа хаһаайыстыбатыгар үлэлииргэ күүскэ баламмынар, онон тыа хаһаайыстыбатыгар үлэлииртэн дьулайар психологическай мөлөйү туоратарга. Ол иһиттэн Госагропрому кытта сөбүлэһиннэрин саас-үйэ тухары туһанарга босхо, эбэтэр аренда бэрээдэгинэн быйыл саас оскуолаларга сэхэнэттэрдэн сири, сүөһүнү, техниканы сыһыаран, пастабааттары аналатыырга, оҕо олоҕуран үөрэнээччилэр бастыйаннай үлэлиир кооперативтарын тэрийиллэригэр.

2. Ыччат общественнай олоххо активнайдарын турутатарга. Ол иһиттэн үөрэнээччилэр оскуола иһинээҕи олохторун тэрийиитин олорчу үөрэнээччилэр кэмитеттарыгар (учкомнарга), комсомольскай, пионерскай тэрилтэлэр, кооперативтар салайар органнарыгар (оҕолорго байалар) итэҕэйиэргэ. Районна ыыр кытар дьыри итэ органнар бэрээктэрин, эбэйиэхтэрин оскуола администрациятын уонна учууталлары кытары сыһыаннары чуолкайдыыртар.

3. Төрөппүттэр ортолорутугар педагогическай пропагандалы чопчу оҥочуу уратыларыгар ыкса сибээстиргэ. Ол иниттэн оскуолалар педагогическай коллективтара инициативалара уонна үөрэххэ сыһыаннарын уустугурар иһэр үөрэнээччилэри уонна кинилэр төрөппүттэрин кытары бастыйаннай үлэлиир педагогтары сыһыартааһыннарын практикалыырга.

4. Оскуоланы бүтэрбит уонна үөрэхтэн уурайбыт ыччаттары үлэҕэ олохтооһуну оскуола мүлчүрүйбэт эбээһинэһиннэн ааҕарга, онуоха табыгастаах механизмы оҥоруу райоҥҥа соруйарга.

Маны таһынан бу салаа 2-с пуунун иккис аҥарыгар көрүллүбүт дьаһаллары чопчу болдьохтоон киллэриэххэ эмиэ сөп. Уопсайынан, дьон сэргэ эбии этиилэрин киллэриэхтэрэ диэн саныыбын.

Мунньах кыттыылаахтара программа бырайыагар «сирэй эппиэтэриниэн райсовет председателин солбуйааччы Г. Н. Адамовы аныырга» диэн суруллубутун, программа болдьоҕо таб. Адамов бу дуоһунаһыгар үлэлиэн иннинэ мүөтүрдээннэрин курдук өйдөбүлү үөскэтэрин быһыытынан, устарга этэтилэр уонна программа чуолкай болдьоҕун ыйары наадалааҕынан аахтылар.

Ветераннар советтара, кинилэр этиилэрэ кыттары сөбүлэһэн туран, оройуон Советын болдьомтотугар тиэрдэргэ уураахтаата.

И. ОКОЕМОВ.

Биһиэхэ эппиэттиллэр

Хаһыат ааспыт сыл сэтинньи 27 күнүнээҕи нүөмэригэр төрөппүттэр В. Платонова, Н. Лонгинова «Кыайтарбатах тэрээһин» диэн тобулуох критическэй суруктара бэчээттэммитэ. Онно Кыһыал учаастагар үлэлиир кыргыттар олорор дьиэлэрэ олус тымныыта, оһохторун хаппаҕа итиини тутната, астара сотору-сотору быстара кириткаламмыта. Ити сурук Субуруускай аатынан совхоз профкомун председателигэр В. В. Ершовка дьаһал ыыллыга ыытыллыбыта. Кини баар итэҕэстэри бэрэбиэрэлээн, туоратар дьаһалларын ыллартарыттаах уонна эппиэтин редакцияҕа ыытыыхтаах этэ. Хомойуох иһин, икки ый устата профком председателэ таһыат сигналыгар эппиэтин наадалааҕынан ааҕбата. Дьиҥинэн, үлэһиттэр олорор уонна үлэлиир усулуобуйаларын көрүү кини хаан-уруу дьыалата буолуохтаах этэ. Билиҥҥи профком председателин дьон туһугар төһүү сыһыаныттан хомойуохха эрэ сөп.

Үлэһиттэр суруктарыгар профком председателэ В. В. Ершов аахайбатаҕыттан, кыһалла да сорумматаҕыттан редакция ити критическэй сурук сүнньүнэн совхоз директорын кытта кэпсэтиһэргэ күһэллиннэ. Онуоха Субуруускай аатынан совхоз директора таб. А. В. ЕФРЕМОВ маннык эппиэттээтэ:

«Ити сурук хаһан бэчээттэммитин, кырдьык даҕаны, умнан да бардым. Төрөппүттэр В. Платонова, Н. Лонгинова суруктара бэчээттэннэҕин утаа кыргыттары кытта кэпсэтэ сылдьыбыппыт. Онно оһохторун бэйэлэрэ сатаан оттубаттарын, кыайан сапаттарын билинэн туралар. Өссө ити сурук бэчээттэннитигэр, үчүгэйдик нигэн-тогон билбакка эрэ суруйбуттарын иһин, төрөппүттэрин буруйдаабыттара.

Оттон астара хаһан бүтэрин тустаах салайааччыларыгар эрдэттэн сэрэтиэхтээхтэр. Онуук буолбатаҕына, быстара чахчы. Онон хардарыта өйдөһөн уонна өйөһөн үлэлиэхтээхпит».

КҮММҮТ ӨЛБӨӨРБӨТҮН

чаас сылдьыһын 4 чааска арааран үлэлиир. Идэтийбит буолаллар, бүрүй оҕоһуллуутун эрэттэй бэлэр дьаһаллары ылалларыгар улахан кыах таах өйөөттөр. Билигин итэ 9 участковайдыт дьуһуурустубаҕа ыҥырыллаллар, онуоха күн-бэрэ үлэлэһиэн көдьүүһэ кырата биллэр. Ис дьыала отделениетин начальнига В. В. Аржаков сопхостар бары 2-лии тыһ. солк. биэриэхтэрэ буоллар, итини олохтуохха сөп диэн санаалаах.

Оттон Мугудай сельскэй Советын председателин солбуйааччы К. Н. Жирков муниципальнай милицияны тэрийэр ордук буолуоҕун этэр. Оччоҕо общественнай бэрээдэги аргытааччылаһыыга милиция күүһүн хайдах үлэлэтиэххэ, тустаахха диэн боппуруос үөрэтиллиэхтээх.

Нехайнин үөһээ бүттүүлэр «Телефон доверия» үлэлэтэллэр эбит. Туһалаах үһү. Кини үөрүүлэлээнэрин, үөрэрын, оҕо саастарыгар телефонунан билсэллэрэ эбит. Бэйэм санаабар, анонимнай дописчут курдук буолуохпутун сөп эбит да, дьон бэркэ сэнээрдиллэр уонна олох туоххаа ааҕар диэн биир санааҕа кэллилэр.

Хас наһилиэк ахсын 8-таһыга тиийэ араас общественнай формирование лар — табаарыстыы суутта, ДНД-таа сабалаан административнай, арыгылааһыны уонна алкоголизмы утары охсуһар комиссиялар тиийэ — баалар да, үлэлэтиилэрэ арыйах. Хатылы сельскэй Советын председателэ А. Х. Павлов бил үлэҕэ тахсыбатах рабочайдары коллектив биһиэхэ дьүүллүүр-дьүһүннүүр, итэр кыһа суох буолан, административнай комиссияҕа дьаһалларын туһугар этэр. Ханнык да комиссия үлэлээбитин барытын административнай комиссияҕа сонноо буттарын түйүнан Бахсы, Кытаанах сельскэй Советтарын председателлэрэ П. П. Попов, И. П. Пономарев эмиэ эттилэр. Иван Петрович табаарыстыы суут, ДНД курдук тэрилтэлэрин буһатын да эһиргэ туруорар. Быһата, итэ араас суол комиссиялары, о. д. а. сүрүннүүр, салайар кыаллыбата. Сорохтор икиилэр түгү бырыахтаахтарын, туох боломуочуйалаахтарын да билбэттэр. Оччоҕо бу үлэҕэ саҥалыы ылсыы, сэргэхситии, туһааннаах дьону үөрэтии наада буолбут.

Ыччаты иитиигэ-үөрэтиигэ улэ уһуллучу суолталаах. Ол эрээри саастарын ситэ илик оҕолору, ыччаттары, хаайыыттан кэлбиттэри үлэнэн хааччыйыы боппуруоһа ситэ-хото быһаарыллыбакка турар. Нинакитин, рыногунан сибээстээх, эссо уустугурар чинчилээх. Оҕо хара маҥнайгыттан үлэ нөҥүө ииитиллиэхтээх, кини кыһанан үрдэтэр күүһүн билбэтэҕинэ, үлэбэ интэриэһэ өссө сүтүөн сөп. Бу проблеманы «Төгүрүк остуолга» кыттыбыннан олох-дьаһах өйөтүүнэн хааччыйар комбинат директора С. Р. Евграфова туруорда.

Чурапчы сельскэй Советын иһинэн үлэлиир опорнай пуун салайааччыта С. С. Алексеев уонча бэрэ-таҕа уолаттартан этэрээт тэрийэн үлэлиэн баҕарарын, онно 18 тыһ. солк. наадатын туһунан эппитин С. Р. Евграфова: «Ол босхоктарынан бэрээдэги олохтуом диэн саныыр буоллаххына, сыыстараҕын, общественноска тирэнириэххэ наада. Рабочай этэрээттэргэ үлэлиир дьонгко хамнастарын төлөөн туран, уопсасталарыгар 6 күнү эбии ааҕар. Ол кырдьык дуо?» — диэн утарда. Бу аасыт сааастан үлэлиир эрээри, баарасуоба биллибэт опорнай пуун үлэтин сэргэххитэр наадатыгар хас да хонон тохтоото.

«Төгүрүк остуол» кыттыылаахтара, мистерум курдук, общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ үлэ торуонннарын эрэ мйдьыыр, бириэмэ да кылгаһа таайда. Оччоҕо итэ улахтыйбыттары илдьиригэ ыыта быһаллар ыытар эргэтэрин чуолкайдаабакка аалыы үлэ күүтэр.

Тус бэйэм санаабар, материальнай өртүгэр аһара оҕтомуут, патриотическай чувстволарын сүтэрии эрэбит, дьыалаларбыт этэрбэлитэ буолбакка, күүһүнэн моһуйуута ордук оҕолоруллар, туох да итэр сыалы-сорунну туруорумуурумаҥка тас көстүүтү өрө туталлар. Бэрээдэги тутар, дьону иитэр, салайар дьон өртүлэриттэн киһини өйдүү сатааһын кырата эмиэ баар суол. Быһата, киһини сэрэдэх быһыыгамайгыта уһуйуу туһунан боппуруос киир, араас өрүттээх, уустук. Аҕардас ыстараафынан, бобуунан хааайыынан улахан сити-һэр билигин кыаллыа суоҕа. Оччоҕо боппуруос духовнай өртүн туһунан эмиэ кэпсэтиэххэ.

М. СИДОРОВА.

М. Аввакумов уонна О. Волков триптихтэриттэн фрагмент.

«Панорама» издательство.

ХАЙАЛАРЫ УҤУОРДААН

Аана-суолга киирбит Магадан трассатыгар Тестэй Ключтан 100-чээ км айаннаан суостаахтык дьиннэрэн турар таас хайалар аннылларына түс хоту диэки субуллар суол-лугар чаҕас диэки тосту оҕуллаҕан. Итэ «Томпо» совхоз киинигэр. Тополиннайга, тиэрдэр суос-соҕотох трасса. Итиниэхэ ылатырбыт Верхоянскай сис хайаларын тэллэҕэр үктэнииһиэ диэн кэбиэһиэм. Массыына суола ааһар таас хайалар кэрискэлэрин быыстарынан эрийэ-буруйа субуллар, киһи дьолуйа көрөр сымара таас үрдүк дабааннарга ытта тыргыллар. Итиниик суолга-таскэ-барт кыратык сымыһа туттуу, алҕас хамсаныы хатыламмат алдьархайга тиэрдиэн сөп. Дьэ ол иһин бэйэ бодолорун бэспэннэр шоферлар сылдьаллар эбит. Ону кэрэ олорон бу үлүгэрдээх суорба таастары кэрдэн, солоон бүгүн аар-саарга атырбыт Тополиннайга тиийэр суол оҥкулун оҕуобут очуоттоову дьон айдарын, ытабыылларын сөҕө санаатаҕын. Аара бу үһүк дойдуга үгүс ааҕырдар олохсуйа сылдьыбыт бэлилэрэ — эргэ бараактар, саҕыныыт дьиэлэр, хатылаах бородуулахалардаах ыгиэри түсэйт остуолбалар — көстүтэллээн ааһаллар.

Очуолорго араас дьулаан түбэлтэлэр тахсыталаабыттарын түһүнэн олохтоохтор даҕаны, үлэһи да сылдьыбыттар, эдьэҕи кипсиилэр. Ол кэмиэ научнай экспедициябы салайбыт эдэрдээн киһи, билигин Саха государственнай университетын кафедратын сэбиэдиссэйэ Александр Данилович Курлюк ол суостаах сыллар түстарыччын үгүһү ахтар. Отчуолорго эдьэҕэ кыылааҕы-ханнан хас хардыы ахсын утарыта хас хардыы ахсын утарыта корсолларо үһү. Аны сотору-сотору хаайыылаах-тар күрээннэр аҕыйах хилтэр курээннэр аҕылаах хипбиттэр. Ол суолу оҥорооччулартар, суолу оҥорооччулар, ол сороох оҥоруулларга улахан куттала үөскээтэ. Олохтоох нэһиилиэнньэ.

Оробуон хиниттэн хаһан милиция үлэһиттэрэ кэлиэхтэригэр диэри олохтоохтордуун бары сүбэлээн сэрэнэр дьаһаллары ылаллар эбит. Түгү сибиэнинэн биттэрин хардарыта билләрэр, бэйэ - бэйэлэрин өйөөр тайҕа сурууллубатах үтүөкэннээх үгэһэ олохсуйбутун бэйэлэрэ даҕаны өйдөөбөккө хаалбыттар. Олохтоох эбээннэр кэлин кууччалары, сахалары, атын да омуннары кытта доҕордуу сыһыаннастыттар, туох баардаахтарынан хардарыта атастастыттар, үллэстибиттэр. Суолу оҥорооччулар, атын толкуйдуу барбакка уучаҕын үрдүгэр түһэн ол дьону көрсүөх соптоох сирэгэр быһа ыстаннарбыт. Операцияны хайдах ыытары мисапбакка, наҕыллыччы сүбэлэспиттэр. Табаһыттан сирин-уотун ыйдарбыттар, хаһан киирэр табыгастааҕын сүбэлэспиттэр уонна сирдииригэр кэрдэспүттэр. Кыратык сыыстардылар даҕаны үтүгэйдии сэбилээмит, кылаллыйбыт күрүөйахтарга бэйэлэрин былдьатыахтарын эмиэ сөп, ону ааһан

лар күһүн дьону кытта тиийэ сылдьаллар үһү. Ол гынан баран сорох сылларга дьиэ кыһыллары гар, дьоҥҥо даҕаны улахан кутталы үөскэтэллэр эбит. Холобур, биир сыл өйүүр баһаардара олус массабайдык тураннар эһиэлэр нэһилиэниньэлээх пуунар чуһастарыгар хорҕойтолообуттар. Сүөһүну табаны тардыыллара ээбээбиттэр, республика салалтатын кытта сөбүлэһиннэрэн, массабай булдьаһыны ыытарга күһаллыбыттар. Ол иһин 128 чэ алөрүллүбүт.

Хайалаах дойду буолан ото-маһа олус убаҕас, иннэҕэс. Өрүстэрин кытылыгар ыраахтан көрдөххэ кытарыматтыйан көстөр сэбирдэҕин табалар олус сөбүлээн сиир чаежиья диэн мастара үүнэр. Кинилэр халыҥ, хатыылаах хатырыктардаахтар. Ону олохтоохтор мастыгы көрүнээх үөттэр диэн аатталлар эбит. Кэпсээннэрин буоллаҕына, атын өртүгэр тэтиҥ, тополь, талахтыгы сиппьигэс мастар үүнэллэр үһү. Ото-маһа үксэ хотоол сирдэргэ, хайалар тэллэхтэригэр үүнэллэр. Харах ыларын тухары сыгынньах хайалар нэрискэлэрэ субуллар. Олохтоохтор хайаттан хаар быстан түһүүтэ улахан куттааллааҕын туһунан кэпсииллэр. Саас тыаллар-куустар түһүүларэ суолу-иини бүөлээн улахан харгыһы таһаараллар эбит.

Тыаттан саһылы, киһи, дьылыттаҥ түтүлүктаах тииҥэ, кырынааһы, солоҥдону хото бултууллар үһү. Күөллэр да суохтарынан андаатар олох сэдэхтэрин туһунан аахталлар. Эһэ, бөрө, тайах, чубуку, кыыл таба лаппы курдук этэллэр, сөп буолалларынан бултууллар эбит. Өймөкөөн оройуонун чуганыгар оттоон, күрүөхаһаа тутан сылгыларын баҕатан тэрийбиттэр. Сиэно вертолетунан эрэ сылдьыыһаллар. Саха киһитэ көрөрүгэр аара оттуохха айылаах сир баара да көстүбэт. Ол да буоллар Уһум Хотугу оройуонугар олох күөстүү оргуйар, эскүэл быһаччы аймыллар, норуот түттар табаардара оҥоһуллаллар, дьоно-сэргэтэ айар-тутар үлэнэн түбүгүрэллэр.

С. АЛЕКСЕЕВ,
(Хаһыат анал. корр.).
(Салгыыта биһиэттэниэ).

Дьааҥы табалаах түбэтигэр

— Суоллааҕы бэлиэтээһиннэр —

Аҕыйах хонуктааҕыта РКП райкомун иккис секретара А. С. Птицына салайааччылаах оройуон делегацията биир дойдулаахпыт, Социалистическай Үлэ Геройа, Саха ССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ Василий Михайлович Кладкин салайар Норуоттар Доҕордоһуулара орденнаах табаны иитиинэн дьарыктанар «Томпо» совхоһугар бара сырытта. Делегация чилиэннэрэ Россия уонна Союз базовай совхоһун рабочайдарын олохторун-дьаһахтарын, үлэлэрин-хамнастарын кытта билсистилэр.

даҕаны үлэһиттэр олохтоохтор күнү ылдьыттарынан буолбуттар.

Биирдэ урукку раз-ведчик, полковник заавидааах киһи салалтатынан охраналы олэртөөн баран сааны-сэби былдьаан 16 хаайылаах күрээбит. Итэ суостаах сурах хайа быһыын олохтоохторун начаас тилийэ кииппут. Кыталлыйбыт, кэрээннэриттэн тахсыбыт дьон түгү баҕарар оҥорор кыахтаахтарын өйдөөн, сүбэнэн сэрэнэр дьаһаллары ылыыттар. Табаһыт Дмитрий (араспаанньатын умнубут) биһиэлу-нэн, ураннаан курдук, хайаҕа албаһын нэһиилэн ханордуу тэлинэн барбыттарын бэриэн көрбүт. Итэ куһэйэн көрбүт. Итэ куруйахтар буоллаларын туттэ сэрэйбит. Хаппа батутта тыалларын толкуйдаан, кырыытыгар олордоҕуна, ноҕуо дуу сирдиирин салар айан суоһугар киһи сыгыннаан эмиэ үгүс киһилубуун алдьархайы наспыт. Биһиэлэ кэриэтэ тахсан дьон эппиэттэрин дьон баҕатын аттаах дьон нэһиилэ эрэ көрбүт. Үгүһү

олохтоох нэһилиэнньэҕэ үгүс нэдээни тардар кыахтаахтар. Харатгарбытын кэнниэ улахан сэрэхтээн сытар сирдэрин эргийэн баран операцияны ситиһиилээхтик ыыппыттар. Салайааччылара олус мар, сидьиҥ буруйдаах киһи эбитэ үһү.

Өрүстэрэ, кыра уонна улахан үрүйэлэрэ-харыйалара кыһыннары тааҥыһан алла сытар. Кэпсиилэринэн буоллаҕына, итиннэн тааҥнааһына сылдьарга улахан куттала үһү. Оройуонтарын урукку кэмнигэр эргэ Томпоҕо тиийэ сырыттыбыт. Бу билигин бырааҥкылаан турар дойду, ол гынан баран онно билигин даҕаны дьиэлэр олохтоох. Улахан тутуулартан 200 миэстэлээх кулууп, орто оскуола дьиэлэрэ ордон тураллар. Хайа тэллэҕин сырса этээстээх олорор дьиэлэр баалларын көһөрбөөбүттэр. Бу дойдуга хайа тэллэҕиттэн отоон, сугуна «ыһыалла сытар» буолан таптаалларэ

Рынок: сүрүн туһаайыыларга мин этиим

Сир хаһаайына. Бу — кимий?

«Оройуонга рынок сыһыаннарыгар киирии сүрүн туһаайыылара» диэн райсовет программатын бырайыактаа нэһилиэнньэ дьүүлүгэр таһаарылыннэ.

Бырайыакка «сир аһааһын калоннис, баар тыаны, ууну киллэрэн туран, оҕоһуллар», «совхозтан тахсан, баһылай хаһаайыстыбатын тэрийэр баҕалаах үлэһиттэргэ... сир үйэ тухары туһаныыта бэриллэр» диэн сир дьиннээх хаһаайыннарын олохтуур хайысхалар ыйыллыбыттар. Ол киһини үөрдэр. Итилэрэ өйдөөн баран, сир хаһаайына тобо уйгулаах-быйаҥнаах олоххо тиийэр кыахтаах эбитий диэн, программаны сиһилии үөрэтэ сатыыгын. Онуоха «хас биирдии предприятие бэрситтэн тутуллар нолуок 22 бырыһыына соҕуонай бюджекка, оттон 23 бырыһыанын диэри кэмэйэ республика таҕы уонна олохтоох бюджеттарга тутуллуохтаах» диэн суруллубут. Кырдьыга, онуок. Ол эрээри итилэр хаһаайынаарын бары формаларыгар олохтоноллоро ситэ этиллибэтэх. Итиниэ ситэ эмиэ кэлэн гынан баран программа атын миэстэтигэр илдьэн «...баһылай хаһаайыстыбаларыгар тыа хаһаайыстыбатын бородуксуйатын оҥоруута оройуон госзакааһа тиэрдиллэр. Сааска киирэллэр эт, этэн оҥоһуллар бородуукталар, үүт уонна үүттэн оҥоһуллар бородуукталар, хортуоппуй, оҕуруот аһа уонна сымыыт. Саҥаас кэмэйин киирэр XII пятилеткаҕа атыыга таһаарыт бородуукцуйаларын орто кээмэйин 66 бырыһыанын иһиниэн олохтууруга» диэбэр. Аны итиниэ сельсовет мөнчүгэр иһиин, тыатын үүтүн, о. д. а. бородуукталар аҕалан эбии кэбис. Ыраахтааҕылаах Россияҕа үс хос бэттэлсэ (түбээн туһүүтүгэр) олорбуппут диэбит. Оттон билигин сельсоветтыыт да туһаанин аҕам сипэниэх. Аны ол үрдүгэр 22 бырыһыан, 23 бырыһыан, 66 бырыһыан. Аны сельсовет биэрбит сирэ оройуон Советын бигэргэтэр диэн буолбут. Онно түгү быһаараллара өссө биллибэт эбээт. Оччоҕо сиргэ хаһаайынньахтаҕар буолуох, кимиэ, туоххa, туох иһин оҥорбут бородуукуйабытын (хара көлөһүннүтүн) биэрэрбитин бэйэм-атаҕын быһаарбатыбыт. Программа итиниик сорох өртүн өйдөөбөтүм, мунаардым.

Программаҕа туох туһунан этиллибитэ ситэ бийэммэт миэстэлэр баар. Элбэттин биирэ ылан көрүөҕүн. «Совхоҙка үлэлээбит дьоҥҥо оҕуруот олордуналларыгар, оттуулларыгар, сүөһүнү мэччииттэлэригэр анаан сир сельскэй Совет сирин саппааһыттан бэриллэр» диэн баар. «Совет сирин саппааһа» диэн үөскээбит гыммыттара үчүгэй. Ол эрээри онтуйабыт астыга суохтуй быһаарыллар эбит. «Советтар сиргэ саппаас фондаларга совхозтар туһаммат сирдэриттэн уонна ноҕоотоохтун үлэлиир хаһаайыстыбалар сирдэриттэн үөскүүр». Сельсовет саппаас сирдэммэтэр да, бэйэтин территориятыгар сиргэ хаһаайын буолуохтаах этэ диэ. Оччоҕо үөһэттэн араас хаачыахтаһыннары, ыйыыны-кэрдиини оҥорор сыыһата билэн турар суол.

Итэ кэриэтэ кыра хаһаайыстыбаларга кыра хааһайыталаах техниканы хайдах хааччыйары, онуоха сайыннаахтарын (кордоһооччулартэн) үбү хомуйан тэрийэри. Итэ хаһаайыстыбалар базаларын тэрийиилэригэр (электриянан тардыллыытын эгин курдуктарга) хаанын кимэ оҥоһуллуохтааҕын, о. д. а. быһаара сатаабыт буоллар, рынокка киириигэ дьиҥнээх кэмэ буолуо этэ.

Сиргэ хаһаайынньаа сыһыаны олохтооруу сорунар эрээри, ититукайытын үөскүү-тэрүт киниттэн программаҕа суруйбаан, тэрийэ эрэ туһанар көрбөттүүх буолуо суоҕа дуо?

И. ТАРАБУКИН.
Мэлдьэхси.

Атах оонньуута— норуоппут киэн туттуута, омук быһыытынан биир ураты бэлиэтэ. Кылыы, ыстаҥа, куобах атын биир да омукка биллибэтэҕэ, тэҥнэбэтэҕэ.

Республика күрэхтэһиилэригэр, Баһылай Манчаары биригэр, ыһыахтарга атах оонньууларыгар күрэхтэһиилэр ыытыллар курдуктар. Ол тыһыы баран олорго биирдиилээн спорт маастардара, сорох спортсменнар кытталлар, маасса киэҥ араҥата кыайан хабыллыбат.

Былырыын Сунтаарга курска сылдьан оройуон юбилейнай ыһыаҕын көрбүтүм. Онно атах оонньуутугар баара-суоҕа 5 киһи кыттыбыта. Аны Мэҥиэ кылыыга, ыстаҥаҕа, куобахха биирдиилээн күрэхтэһээччилэр эбит. Көрдөрүүлэрэ быстар кыһаҕан, Сураһан көрбүтүм. Ыччаттар аанньа дьарыктамматтар үһү. Сунтаар курдук улахан оройуоҥҥа 3-түү метри кыайан түһэр кылыыһыт көстүбэтэҕэ сыһыылаах.

Республика биллиилээх кылыыһыттара Петр Местников, Максим Куприянов, Михаил Габышев, Никифор Иванов хайдах ойохлоруй көрбүтүм. Сорохторун кытта күрэхтэһэ да сылдьыбытым. Чулуу кылыыһыттарбыт Петр Посельскай, Иван Шахурдин, Николай Саввинов, Иван Горохов кытта уонунан сылларга эрбии биэтик курдук эрийсибит кэмнэрим мааҕы күннүүлэр.

✦ Спорт түһүнан санаалар ✦

Хайахсыттан кынат анньынан

Университеты бүтэрэн 1974 сыллаахха Хайахсыт оскуолатыгар үлэлии тиийбитим. Республика сорох биллиилээх маастардара бастаны ыстаныылары Хайахсыт ньылыйар туостарыттан саҕалаабыттара. 1978 сыллаахха маастар Владимир Алексеев 4-түү метри кылыйбытын олохтоохтор соҕумахтайа көрбүттэрэ. Хайахсыттан кынат анньынан Кеша Макаров, түөрт Баниллэр—Захаров, Чирков, Сергеев, Брызгаев республика түһүлгэтигэр тахсыбыттара, кинилэр бииһигин бары спорт маастардара. Бииһиги оройуоммуттан атах оонньууларыгар 12 маастар үүнэн тахсыта. Онуоха бастакы хараҕатчыларбыт Петр Посельскай, Николай Аламов, Алексей Собакин, Василий Посельскай улахан өҥөлөөхтөр. Бииһигин сахалы сахалыы иитии бочуруоба турбутунан детсадтан саҕалаан оҕону норуоппут төрүт оонньууларыгар утумнаахтык иитиэххэ, кыра саастарыттан оһуоха тапталы иҥэриэххэ.

Атах оонньууларыгар үөрэнээччилэр өрталоро, республикатааҕы спартакиадалар ыытыллан иһэннэр, сыыйа үөстэн-симэлийэн хааллылар. Спорт национальнай көрүҥнэрин сайыннарыынан оскуолалар физруктара дьарыктаммат буолбуттара ыраатта. Д. П. Коркин, А. И. Потапов, В. П. Захаров, Г. Н. Оконешников, А. А. Собакин курдук үтүөкэннээх физруктар утумнаах уонна дьулуурдаах үлэлэринэн оройуоммут чиэһин көмүскүүр бастыҥ спортсменнары иитэн таһаарбыттара. Кинилэр үүнэр көлүөнэҕэ үтүө холобурунан буолбуттара.

Республикаҕа атах оонньуутугар биирдиилээн чаҕылхай талааннар баар буоллулар. Холобур, Василий Николаев (Бүлүү) 45 м 27 см кылыйан, 44 м 28 см ыстанан рекорду олохтообута. 1984 сыллаахха Дмитрий Назаров (Мэҥэ-Хаҥалас) 38 м 82 см куобахтаан быстыбыт көрдөрүүлэммитэ. Иннокентий Григорьев (Өлүөхүмэ), Борис Ильин (Мэҥэ-Хаҥалас), Александр Иванов (Ньурба) 43—44 метри түһаллар. Кинилэри утары 40—41 метри ньылыйан күрэстэһэр (?) суох.

Биирдиилээн талааннаах ыччаттар хас нэһилиэк ахсын бааллар. Кинилэри көҕүлүөххэ, дьарыктыахха, утумнаахтык эрчийиэххэ наада. Оччоҕуна эрэ национальнай көрүҥнэргэ спорт маастардарын иитэн таһаарыахпыт. Кэнники сылларга оройуон чулуу спортсменнара ситиһиит көрдөрүүлэригэр чугаһаан да көрөр ыстанааччы баара биллибэт. Бу улахан хаалыы. Үөрэнээччилэр спартакиадалара мөлтөх тэрээһиннээхтик, уонна санны ыытыллар буолла. Күрэхтэһиилэр оҕо өйүгэр санаатыгар иҥэр, сөҥөр эрэ тэрийиллиэхтээхтэр. Ол биллэн турар, үгүс тэрээһинин, түбүгү-садьыгы эрэйэрэ чахчы. Онтон куттаныахха, сүрэҕэлдьээмиэххэ. Оччоҕуна эрэ эрэллээх солбугу иитэн таһаарар кыахтаахпыт.

Д. ЭВЕРСТОВ,
Саха ССР спордун маастара.

ЭҔЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү ыстаабыкпытын, Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера СЛЕПЦОВ Василий Филипповиһы 55 сааһын туолбутунан уонна бочуоттаах сынньалаҥҥа тахсарынан ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит. Иннигэр үүттүгэннээх сайылыкпыт сибэккилээх сылдьыытын курдук сырдык, сылаас уһун сыллар күүтүүкэр.

«Маяк» ферма коллектива.

Баҕсы.

x x x

Күндү аҕабытын, тапталлаах эһэбитин РСФСР норуотун үөрэҕириитин туйгунун ФЛЕГОНТОВ Егор Алексеевиһы 55 сааһа туолбутунан итиитик, истиҥник эҕэрдэлиибит. Чэгиэн доруобуйаны, уһун дьоллоох үйэни, барыбыт үөрүүтүн маҥнай төлөрсө, ситэрсэ үллэстэ сылдьаргар баҕарабыт.

Оҕолоруҥ, сиэннэриҥ, аймахтарыҥ.

x x x

Күндү дьүөгэлэрбитин, доҕотторбутун МАКАРОВА Евдокия Михайловнаны уонна ДЬЯЧКОВСКАЯ Светлана Георгиевнаны 55 саастарын туолбуккутунан ис сүрэхтэн эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, уһун, дьоллоох олоҕу. Кырдьары билбэккэ маҥнай үөрэ-көтө сылдьыҥ.

Биирга үөрэммит дьүөгэлэригит, доҕотторгут.

x x x

Ытыктыыр убайбытын ДИОДОРОВ Иван Гаврильевиһы 50 сааһын туолбутунан ис сүрэхтэн эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт уһун үйэни, ыстаал доруобуйаны. Бииһигини иннин китин да эн сүбэҥ-амаҥ, көмөҥ арыаллаатын.

Ваня, Рома, Акулина, Мария Дьячковскайдар.

Мындаҕаайы.

◆ **Сиэр-майгы тематыгар** ◆

Тэбиэн саҕа хара санаатааҕар

Барыта отут үс сыл устата ыччаты иитиигэ үлэлээбитим. Ол хардата, махтала үөрэнээччи оҕолорум сылаас саналара, ханна да буоллаллар суруйса, билсиһэ тураллара, олох киэҥ аартыгар этэҥҥэ үлэлии хаамсыы сылдьаллара буолар. Дьиэ кэргэммэр да элбэх үөрүүлээх күннэри көрсүүтүм. Оҕолорум —Татьяна детсад иитээччитэ, Лариса быйыл Новосибирскайдааҕы медицинскэй техникуму бүтэриэҕэ, Александр ТХИ төрдүс куурсун студена, сиэннэрдээхпин.

Бииһиги оҕо, эдэр саастыыт кыһарҕаннаах кэмигэ ассыыта, оннон доруобуйа айгыраабыттыым, чугас дьоҥу кэмин иниинэ сүтэриии хомолтотун, ыарыы билбиппит. Олох көнө ньуурдаах алааһы түөрэҕин буолбатаҕын эйигининэ - хааммытынан билбиппит. Ол эрээри дьон миги түспар кырыктаах, өйүөннээх буолуо дии санаабат этим.

Былырыын билбэт киһибиттэн илии баттааһына суох, сидьиҥ тыллаах, ыарахан ис хоһоонноох суругу туппутум. Ордук хомойбутум баар—оҕолорбун киһи өйүгэр баппат ыар тылларынан үөхпүттэрэ. Онтон тэптэрэи олус улаханнык ыалдьыбытым, киһиэн кытта кэпсэппэт, аһаабат, утуйбат буолбутум. Эмтэнэр да туһунан санаабат этим. Өйбөр-санаабар наар биир охсулла турара—туох буруйбар киэн, тоҕо миигин оҕолорбун атаҕастыырый дииэн.

Итиг курдук олордох-пуна, тыаттан оҕо саамым доҕоро, педагогическай үлэ ветерана К. С. Захарова кинрэн кэлиитэ уонна үтүө тылынан сүбэлээн-амалаан, бэйэтин суругун ыгыртаран баламынаҕа кыллэрбитэ. Бастаан оройуоннааҕы киин балыыһаҕа, онтон Одьуулууҥҥа ыытан ордук эмтэммитим. Ол кэмнэ дьүөгэлэрим, ыырдьаҕас учууталлар А. Н. Мандарова, К. Г. Гуляева кэлэн кэпсэтэн-ипсэтэн санаабын көтөҕөллөрө. Дууһам урукку олугар түһэригэр тирэх буолбуттара. Палатаҕа биирга сыппыт дьахталларым А. С. Лепина, М. Н. Гуляева, М. Н. Жиркова уонна А. П. Пинигина эмиэ кыһалҕабын үллэстэллэрэ, оттон врач Г. Э. Кузьмичга туох диэн, ханнык тылынан махталбын тиэрдиэхпин билбэппин. Григорий Эдуардович сүдүргү, эйэҕэс майгылаах, айылыгас киһи буолан, этэр тыла ыйынарыылаах, эмтиир эмэ дьаһыылаах. Сиэстэр П. Н. Ефимоваҕа эмиэ махталабын.

Киһи тыла—уот, киһи дууһаны баһыртаҕыыта, үтүөрэрэ аһара ыарахан. Итини атын дьон өйдүөхтэрин олус баҕарабын, бэйэ-бэйэҕэ үтүө сыһыаннаах буолуу, эйэҕэстик киһилии сыһыаннаһыы бииһиги олохпутугар мэлдьи баар буолларыгар, кини да мин курдук ыараханн балаһыанньаҕа түбэспэтигэр баҕарабын, урут кырдьыгы көстэрбэккэ эттэххэ, дьон анонимнай суругунан дьарыктаналларын, бэйэ-бэйэлэрин үөхсэллэрин ханна эрэ ыраах баар курдук өйдүүрүм. Түбэһэн баран билллэххэ, бииһигэ да оройуоҥҥа мин курдук дьабар ис хоһоонноох суругу туппуттар, телефонунан үөҕүллүбүттэр суох буолбатахтар эбит. Хайа дьон итинэн дьарыктаналларый, туох түһүттан дьон дууһатыгар, олоҕор тымныы таһы таммыыллыарый? Бу суругу ааҕан баран, баҕар, ханнык эмэ түмүгү оҥостуохтара дуо?

А. ПОПОВА,
педагогическай үлэ ветерана.

Женя тоҕо өллө

Женя Кузьмин ахсыныы 5 күнүгэр суорума суолланна. Оҕо сырдык тыына быстыбытыттан айманнаахтыы, өйдөөҕөр хаалбаммыт тылларда аууурда...

Оттон бииһиги түгү гынабыт, чорочуу уолаттар эрэр оҕону тоҕо куоттардыбыт? Маннык олүү кэмиттэн аймалҕан бэҕэ буолуохтаах этэ буолбатах дуо? Ханна баардылар амарах сүрэхтээх айалар, муударай учууталлар, төрөппүт комитета? Тоҕо баччааҥҥа диэри итэ киһилибэтий? Эбэтэр бииһиги билбэппит дуу?

Женяны бииһи, сетевой участак үлэһиттэрэ, бэркэ билэр оҕобут этэ. Өйдүүбүт киһи аан бастаан күн сирин көрбүтүн, өйдүүбүт аан бастаан хаамыы боотогнуурун, өйдүүбүт аан бастаан оскуола боруогун атыллаабытын...

Бииһиги биллэрбиппит: мааҕа көрсүө, туохтан эрэ мунчааабыттыы сэкэтэригэтэ суох этэ. Киһи оҕолору кытта кээкүйэрин, охсуспутун олох көрбөт этибит. (Дьонун дьиэтин кытта хоптуорабыт кэккэлэһэ турара).

Женя бэйэтигэр тиийиниэри турар бостуллааһай мунуутэтигэр туох санаа оннооҕо кииирбитэ буолуой? Киһи олүүтэ—бу инньэнэни биллибэт гына буолууллбут олохпут охсууута дуу эбэтэр бииһиэхэ, кииихэ кэмигэр көмөҕо кэлбэтэх улахан дьоҥҥо, ыырачыыс дуу?

А. НИКОЛАЕВ,
сетевой участак профкомун председателэ.

МАХТАНАБЫН

Иккис группалаах кибэлиит буолааммын ыарахаанык оҕолонуохтаахын сарайарым эрэйэри. Үрүҥ кумууи өлбөөдүүтэр ыарахан күн бииһигэ аамммытын ол кэмн эрдэлээн төлөссүйбутэ. Сэтинньигэ хаатыы баран, ыарахан туруктаах оройуон киин балыыһатыгар киллэриллибитим. Бэйэм да оҕо эрдэхпиттэн ыарыһах киһиэхэ бу улахан кутталы ... тиллэр ... күнэ үүммүтэ. Ииииии уустук балаһыанньаттан мииигин быыһаан ылан, ахсынньыга этэҥҥэ оҕолонорбут маҥан халааттаах аанньаллардар врач Камиля Каммилдиновна Нурсапаароваҕа, акушеркалар Мария Гаврильевна Эверстоваҕа, Анна Семеновна уонна Александра Гаврильевна Кардашевскаялларга барҕа махталбын тиэрдэбин.

Эһигини, үтүө санаалаах эмчиттэри, маҥдыытын сырдык санаа, дьолсоргу арыаллаатын. Уолчааммын уонна бэйэм туруктаах үчүгэй, аҕабыт, эһэбит, эбэлэрбит, чугас дьоммут үөрүүтэ сурдэх. Ити мин мааҕа оссо төгүл баһаыба.

Августина ПАВЛОВА.
Чурапчы сал.

ЧУРАПЧЫ КҮӨХ ЭКРАНЫГАР КӨРДӨРӨР

Тохсунньу 24 күнэ.
18 ч. 00 мүн.—«Ычччат» программаны дьүүллэһии.
18 ч. 30 мүн.—Спорт сонуннара.
19 ч. 00 мүн.—«Электроник» уус-уран фильм.

Тохсунньу 25 күнэ.
18 ч. 00 мүн.—мультфильмнар.
18 ч. 30 мүн.—«Робокоп» уус-уран фильм.

Тохсунньу 26 күнэ.
16 ч. 00 мүн.—музыка.
16 ч. 30 мүн.—«Все приемы разрешены» уус-уран фильм.

Тохсунньу 27 күнэ.
11 ч. 00 мүн.—«Уһуутал сыла» конкурс.
12 ч. 00 мүн.—мультфильмнар.
12 ч. 30 мүн.—«Дрожь земли» уус-уран фильм.

«Якутгражданпроект» государственнай кордуур-бырайыактыыр институт 1991—1992 сс. дьон олорор-гражданскай, промышленнай, коммунальнай, тыа-хаһаайыстыбаннай анааллаах объектары бырайыактааһыҥҥа, архитектурнай-былааннаыр үлэлэри уонна технико-экономическай төрүттээһиннэри итиэннэ суоттааһыннары оҥорорго уонна бырайыактыыр-кордуур үлэлэр атын да көрүҥнэригэр сакаастары ылар.

Бииһиги аадырыспыт: 677018, Якутскай, Аммосов уул., 8, «Якутгражданпроект». Телефоннарбыт: 2-06-14, 2-00-34.

Дирекция.

Оройуоннааҕы киин балыыһаҕа бастайааннай үлэлиир **тракторист** уонна суһал көмө автомашинатыгар **икки шофер** наада. Кыллабынай врачы кытта кэпсэтиэххитин эбэтэр 21-167 телефонунан сибээстэһиэххитин сөп.

Таптыыр кэргэммит, уолбут, аҕабыт, бырааппыт, убайбыт

НИКОЛАЕВ
Иван Иванович

уһуннук ыарахаанык ыалдьан эдэр сааһыгар өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, бары аймахтарбытыгар, доҕотторбутугар иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, ийэтэ, оҕолоро, эдьиийдэрэ, убайдара, таайдара, бырааттара, балыстара, күтүөттэрэ.

Болугур сельскэй Совета Мындаҕаайы бөһүөлэгин олохтооҕо

НИКОЛАЕВ
Иван Иванович

уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн ийэтигэр, эдьиийдэригэр, кэргэнигэр, оҕолоругар дириҥ кутурҕаннык тиһиэрлэр.

Чурапчытааҕы эт-үүт комбинатын коллектива Мындаҕаайытааҕы пуун приемщигынан үлэлээбит

НИКОЛАЕВ
Иван Иванович

өлбүтүнэн ийэтигэр, биирга төрөөбүттэригэр, кэргэнигэр, оҕолоругар дириҥ кутурҕанын биллэрэр.

Күндү ийэм, эбэбит, хос эбэбит

СИВЦЕВА
Татьяна Николаевна

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, бары аймахтарбытыгар, дьүөгэлэригэр биллэрэбит.

Уола, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, кийиитэ.

Редактор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 нач. ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

Учредитель газеты «Саҥа олох»—Чурапчинский районный Совет народных депутатов.
Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж—4130.

ЗАКАЗ № 11.

Чурапчинская районная типография Госкомпечати Якутской-Саха ССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 ааа.